

22 DEK 1971

Padomju Jaunatne
Rīga

156

Balets

TV
ieuldz...

«JOANNA TENTATA»

un «GAJANĒ»

Eino Tamberga un Maijas Murdmā balets «Joanna tentata»* ir viena no tām izrādēm, kur visspilgtāk izteikts mūsu baleta kolektīva daiļrades kredo: tiekšanās uz baleta izrādes dziļu saturīgumu un morālo, filozofisko un sociālo problēmu atklāsmi. Ja mūsu balets savā izvēlētajā ceļā kaut ko sasniedzis, tad tas ir galvenokārt jaunās baletmeistares Maijas Murdmā nopelns. Maija Murdmā strādā teātrī «Estonia» kopš 1963. gada, un viņas labākie iestudējumi (Bartoka «Brīnišķīgais mandarīns», Ravela «Dafnis un Hloja», Bārbera «Medeja», Geršvina «Amerikānis Parīzē» u. c.) ieguvuši vispārēju leņķību Padomju Savienībā un arī ārpus tās.

Var teikt, ka «Joanna tentata» ir Maijas Murdmā visnozīmīgākais balets. Tas radies pēc baletmeistares iniciatīvas; Maija Murdmā ir arī libreta autore. Libreta pamatā ir dažādi vēsturiski pētījumi un sacerējumi, kuros stāstīts par mūķeņu «dumpi» Laurdozas klosterī Francijā 17. gadsimtā. Mūķenes Joannas neparastā biogrāfija tika izmantota J. Ivaškeviča populārajā stāstā, pēc kura motīviem pazīstamais režisors Ježijs Kavalerovičs uzņēma filmu «Engēļu māte Joanna».

Mūsu baleta sižets ir tuvs filmas sižetam. Sarežģītais Joannas un ksendza Sirina savstarpējo attiecību stāsts pāraug tragiskā mīlestības un

[SAKARĀ AR TEĀTRA
«ESTONIA» VIESIZRĀDĒM
RĪGĀ]

brīvības poēmā, jo varoņu kaislīgā mīlestība ir sacelšanās pret sastingušajiem klostera likumiem. Cilvēka miesības sevi apliecina — tāda ir baleta galvenā tēma.

Maijai Murdmā piemīt spilgts talants: viņas plastiskais zīmējums vienmēr stilistiski precīzs, spilgts un negaidīts; tas pamatojas uz neleroģotajām klasikas iespējām un moderno horeogrāfiju. Baleta galveno varoņu (Joanna, Sirins, Cietuma uzraugs, Krodzniece) savdabīgais horeogrāfiskais raksturojums balstās uz klasisko vadmotīvu un simfoniskās dejas plašu pielietojumu. Izrādes iekšējais riņķis atkārtoti partitūras muzikālo struktūru, kur komponists Eino Tambergs lietojis mūsdienu kompozīcijas paņēmienus (kolāžu, dodekafoniju) blakus 16. gadsimta melodijām. Tautas ainas baletmeistare raksturo ar tēlēm, kuri aizgūti no ziemeļu renesanses meistarū Dīrera, Breigela, Grīnevalda mākslas.

Joannas lomā ir Igaunijas PSR Nopelniem bagātā skatuves māksliniece Jūta Lehiste, ļoti īpatnēja balerīna, kura lemantojusi atziņību, atveidojot tragiskas un raksturīgas (Medeja, Staigule «Brīnišķīgajā mandarīnā», Karme-

na u. c.). Joannas un Sirina dueti ir labākie izrādē. Ekspresija, horeogrāfiskās valodas spraugums parāda situācijas nozīmīgumu, mokošo kaisli, kas pārvar šaubas un ciešanas.

Sirins — Tīts Herms — baletā pārdzīvo vissarežģītāko evolūciju — no jaunības naivitātes, no mierīgas pašpārlecinātības līdz kaislību kvēlei un bezprātam. Neparasti spēcīgi mākslinieks atveido sava varoņa dzīves posmus, parādot lielu dramatisumu.

Baletam «Joanna tentata» teātrī «Estonia» ir pastāvīgi panākumi. Baleta veidoņi Vissavienības konkursā, kas bija veltīts Padomju valsts 50. gadadiņai, tika apbalvoti ar prēmiju.

Izrādes muzikālais vadītājs ir diriģents Eri Klāss.

LEHTI MEISALTA,
teātra «Estonia» literārās daļas vadītāja

Igaunu baleta viesizrādes notiks LPSR Valsts akadēmiskā operas un baleta teātra telpās.

25. decembrī un 26. decembrī vakarā — E. Tamberga balets «Joanna tentata», 26. decembrī dienā un 27. decembrī vakarā — A. Hačaturjana balets «Gajanē», kura horeogrāfisko zīmējumu veidojis teātra galvenais baletmeistars Enns Suve.

* Tentata — apsēstā, moco-
tār kardīnā — no latīņu val.